

Άρειος Πάγος 649/1974, Τμ. Α'

Πηγή: ΝοΒ 23/75 σελ. 184

Περίληψη: Εργάτης-ατύχημα. - θεωρείται "ατύχημα εργατικών" και αν τούτο έλαβε χώραν εκτός τόπου και χρόνου εργασίας και μετά την λύσιν της εργασιακής συμβάσεως εφ' όσον υφίσταται ουσιώδης σύνδεσμος δυνάμει του οποίου οφείλεται (το ατύχημα) εις την εργασία ως αφορμήν. - ναυτικός. - λύσις συμβάσεως ναυτολογήσεως. - παλιννόστησις δι' εγχειρίσεως υπό πλοίαρχου εις ναυτικόν εξόδον διατροφής και εισιτηρίου δι' επιλεγέντος υπ' εκείνου συγκοινωνιακού μέσου (αεροπλάνου). - θάνατος ναυτικού κατά πτώσιν αεροπλάνου. - θεωρείται ως εργατικών (ναυτικών) ατύχημα. - καταβολή υπό πλοιοκτήτου αποζημιώσεως ν. 551/1914 εις κληρονόμους παθόντος. - νόμιμος η αξίωσις καταβληθέντων κατ' αναγωγήν της υπαιτίου αεροπορικής εταιρίας βάσει των άρθρων 16 ν. 551/1914 και 488, 489 ΑΚ.

Απόφαση Δικαστηρίου

Πρόεδρος ο κ. Α. ΚΑΝΕΛΛΑΚΟΣ

Εισηγητής ο κ. Ν. ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗΣ, αρεοπαγίτης

Δικηγόροι οι κ.κ. Π. Χαρακιάδης, Κ. Μαγγιωράκος

Επειδή, κατά το άρθρ. 1 του β.δ. 24.7/25.8.1920 "περί κωδικοποίησης των νόμων περί ευθύνης προς αποζημίωσιν των εξ ατυχήματος εν τη εργασία παθόντων εργατών και υπαλλήλων", ατύχημα εκ βίαιου συμβάντος επερχόμενον εις εργάτην ή υπάλληλον των εν άρθρ. 2 εργασιών και επιχειρήσεων παρέχει εις τα κατά τας διατάξεις του νόμου τούτου δικαιούμενα πρόσωπα δικαίωμα αποζημιώσεως απέναντι του κυρίου της επιχειρήσεως, οσάκις τούτο επήλθεν εν τη εκτελέσει της εργασίας ή εξ αφορμής αυτής. Κατά την σαφή δ' έννοιαν της διατάξεως ταύτης, εξ αφορμής της εργασίας επέρχεται το ατύχημα και αν έλαβε χώραν εκτός του τόπου και χρόνου της εργασίας και μετά την λύσιν έτι της εργασιακής συμβάσεως, εφ' όσον υφίσταται αιτιώδης σύνδεσμος δυνάμει του οποίου οφείλεται εις την εργασία ως αφορμήν. Εξ ετέρου, κατά το άρθρ. 78 του Κ.Ι.Ν.Δ. (ν. 3816/1958), παρέχεται εις τον ναυτικόν, ούτινος ελύθη η σύμβασις ναυτολογήσεως, πλην εξαιρέσεων, περι τίνος των οποίων δεν πρόκειται ώδε, δικαίωμα παλιννοστήσεως αυτού δαπάνη του πλοίου, κατά δε το άρθρ. 79 του ίδιου Κώδικος, το ρηθέν δικαίωμα, ασκούμενον διά δηλώσεως του ναυτικού προς τον πλοίαρχον, συνίσταται εις την εγχείρησιν προς τον ναυτικόν υπό του πλοίαρχου εισιτηρίου, επί υπ' αυτού κατ' εύλογον κρίσιν του εκλεγόμενου συγκοινωνιακού μέσου φέροντος εις την Ελλάδα ως και εις την καταβολήν ποσού εξασφαλίζοντος την μέχρι της επανόδου διατροφήν του. Εκ των διατάξεων τούτων, εν συνδυασμώ και προς το άρθρ. 66 εδ. β' του ως άνω Κώδικος, καθ' ο αι ειδικαί διατάξεις περί αποζημιώσεως των εξ ατυχημάτων εν τη εργασία παθόντων εφαρμόζονται και επί των ναυτικών, σαφώς συνάγεται ότι όταν εις ναυτικόν επισυνέβη ατύχημα κατά την διάρκεια και την παλιννοστήσεως αυτού, πραγματοποιουμένης διά του υπό πλοίαρχου επιλεγέντος συγκοινωνιακού μέσου, εν προκειμένω αεροσκάφους, συνεπεία πτώσεως τούτου, θεωρείται ως επελθόν εξ αφορμής της εργασίας, αφού ένεκα ταύτης εδημιουργήθησαν αι διά την επέλευσιν του ατυχήματος εις τον ναυτικόν συνθήκαι, αίτινες δεν θα ελάμβανον χώραν άνευ εκείνης, μεθ' ης ούτω το βίαιον συμβάν συνδέεται εμμέσως εν σχέσει αιτίου και αιτιατού.

Επειδή, καθ' α εκτίθεται εις τας εν δίκη δύο αγωγάς από 1 Ιουλίου 1965 και 5 Φεβρουαρίου 1966, δέχεται δε και η προσβαλλομένη απόφασις, η ενάγουσα (ήδη αναιρεσειούσα) εταιρία, τυγχάνουσα πλοιοκτήτρια του υπό ελληνικήν σημαίαν α/π "Κ.Μ." συνήψε μετά της εναγομένης (αναιρεσιβλήτου) αεροπορικής εταιρίας εν Αθήναις την 18 Ιουλίου 1963 σύμβασιν μεταφοράς από Τόκυο εις Αθήνας δεκατεσσάρων (14) παλιννοστούντων ναυτικών του άνω πλοίου της, εκδοθέντων ισαρίθμων εισιτηρίων, δυνάμει των οποίων επεβιβάσθησαν ούτοι του εκτελούντος την γραμμήν αεροσκάφους, όπερ την 28 Ιουλίου 1963, ενώ υπερίπτατο της περιοχής Βομβάης, κατέπεσε και συνετρίβη επί του εδάφους, φονευθέντων και των ανωτέρω 14 παλιννοστούντων ναυτικών. ότι συνεπεία του ατυχήματος τούτου κατέβαλεν αύτη την κατά τον ν. 551/1914 (ως άνω β.δ.) οριζομένην αποζημίωσιν εις τα κατά τον νόμον τούτον δικαιούμενα συγγενικά πρόσωπα των θανόντων ναυτικών. Επιδιώκεται δε διά των αγωγών τούτων κατά την πρώτην βάση αυτών, όπως υποχρεωθή η εναγομένη, υπαίτιος ούσα του ατυχήματος, και καταβάλη εις την ενάγουσαν τα κατά τα άνω καταβληθέντα υπ' αυτής ποσά κατ' αναγωγήν βάσει των άρθρων 16 § 3 του ρηθέντος ν. 551/1914 και 488, 489 του Αστ. Κώδικος. Τας αγωγάς ταύτας και κατά την προδιαληφθείσαν βάση αυτών, το εκδόν την προσβαλλομένην απόφασιν Εφετείων έκρινεν απορριπτέας ως μη στηριζόμενας εις τον νόμον, επί τη αιτιολογία ότι εκ των διατάξεων των άρθρων 1 και 2 του ν. 551/1914 αναμφιβόλως συνάγεται ότι προϋπόθεσις του δικαιώματος της κατά τον νόμον τούτον αποζημιώσεως είναι η ύπαρξις μεταξύ δικαιούχου και υποχρέου συμβάσεως ή σχέσεως εργασίας και επέλευσις του ατυχήματος διαρκούσης ταύτης, μετά την

λύσιν δε της συμβάσεως ή σχέσεως εργασίας τότε μόνον όταν ο εργοδότης δεν εξεπλήρωσε τας υποχρεώσεις του και το ατύχημα έλαβε χώραν εν ω χρόνω ο εργάτης μετέβη εις τον τόπον της εργασίας προς είσπραξιν των μη εξοφληθεισών αποδοχών ή διά κανονισμόν άλλων απαιτήσεών του, λογιζομένης εν τοιαύτη περιπτώσει ως υφισταμένης της συμβάσεως διά τας εκ ταύτης συνεπείας, εκ δε των διατάξεων των άρθρων 78 και 79 του Κ.Ι.Ν.Δ., προκύπτοντος ότι, άμα τη υπό του πλοιάρχου εγχειρίσει εις τον ναυτικόν του εισιτηρίου και τη καταβολή του εξαρκούντος διά την μέχρι της επανόδου διατροφήν χρηματικού ποσού, ο πλοιοκτήτης εκπληροί την προς παλιννόστησιν υποχρέωσίν του, παρέπεται ότι ούτος ουδεμίαν ευθύνην υπέχει έναντι του ναυτικού διά τα μετά την λύσιν της συμβάσεως ναυτολογήσεως κατά την διάρκειαν της παλιννοστήσεως επελθόντα ατυχήματα και λοιπά τυχαία γεγονότα και συνεπώς τα υπό της εναγούσης αξιούμενα ποσά αχρεωστήτως παρ' αυτής προς τρίτους καταβληθέντα δεν παριστώσι ζημίαν αυτής ανορθωτέαν παρά του υπευθύνου της θανατώσεως των περιών πρόκειται προσώπων. Ούτως όμως αποφηνάμενον το δικάσαν Εφετείον ψευδώς ηρμήνευσε και εσφαλμένως εφήρμοσε τας διαληφθείσας ουσιαστικού δικαίου διατάξεις των άρθρων 1 και 2 του ν. 551/1914, ως εκωδικοποιήθη υπό του β.δ. της 24.7/25.8.1920, καταστήσαν αναιρετέαν την απόφασίν του κατά την εφαρμογήν έχον ως εκ του χρόνου της δημοσιεύσεώς της άρθρ. 577 § 1 του αρχικού ΚΠολΔ και τον βάσιμον περι τούτου πρώτον λόγον αναιρέσεως. - (Αναιρείται η Εφ. Αθ. 1501/1969).

Σχόλιο: Η απόφασις είναι αξιοσημείωτος. Προεκτείνει την έννοιαν του εργατικού ατυχήματος πέραν των μέχρι τούδε παραδεδεγμένων νομολογιακών ορίων, συγκλίνουσα προς την θαρραλέαν άποψιν την οποίαν ενσαρκώνει η Σ.Ε. 728/1974 ΝοΒ 22. 716 και ικανοποιούσα το περι δικαίου κοινόν αίσθημα.

Η φύσις της εργασίας του ναυτικού ανά τους ωκεανούς και τας θαλάσσας και εν μέσω των κινδύνων του σκληρού αυτού επαγγέλματος επιβάλλει να δεχθώμεν ότι η εργασία του ναυτικού περατούται μόνον αφ' ης επανέλθη ο ναυτικός εις την εστίαν του. Διότι και η παλιννόστησις δεν είναι τι διάφορον από την επιστροφήν του εργάτου εις την οικίαν μετά το πέρας της εργασίας του.

Κ. Ι. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ